

totes les humiditats» (Agustí, *Secrets d'Agriç.*, 192); *nudridor* o *didot* (DTo.); en el sentit de 'el que fomenta' en BMetge: «Era estat un dels principals *nodridors* del scisma que és en la esgleya de Déu» (*Somni*, AlcM)]. *Nodridura* ['nodriment': un ex. en el *Llibre del nudriment --- dels ocells* (S. xv), un altre en Agustí, *Secrets d'Agriç.*, AlcM; la forma *noiridura* en BMetge, *Obres menors*, NCL., 65.14]. *Nodriment* ['aliment' en Sor Villena, *Vita Chr.*: «La let sua sera vianda e *nodriment* del meu Fill en la sua tendra edat» (1, 103); 1472, JEsteve «*Nodriment*: Alimonia. Incrementum» (DAG.); 'costum, educació' en Llull: «1.ª bona dona --- havia marit luxuriós, jelós, irós, molt mal acustumat. Aquel mal hom, per sos malvats *nodrimens*, fasia molts de mals e de vilanies a sa muller» (*Meravelles* III, 98), *bons nodriments* en Blanq. I, 268.3; 'regla de bona educació' en Eiximenis: «menjan e bevén suficientment e bé --- En altra manera, en convit o en noces pories irritar los convidants e convidats, car daries apparè que 'agradasdes poc d'ells, o del convit o de les noces. Emperò, guarda-hi aquests *nodriments* --- Primer, que --- no sies curiós o ansiós de la qualitat o quantitat de les viandes --- Segon, que ans de seure, digues --- la oració special que's pertany a la taula» (*Doctr. Comp.*, NCL., 47-8); BMetge, *Obres menors*, NCL., 144.23; variant *noyriment* en AFebrer, *Poesies* VII, 6, NCL., p. 84)]. *Nodris* 'porcell' [en doc. de 1615 del Principat (DAG.); «*Nudris* o *porcell*: Porcellus» (DTo.), recollit a Camprodon (DAG.), Empordà, Garrotxa, Plana de Vic, Lluçanès, Moianès (AlcM); JCoromines va anotar *nudrisus* 'porcs, quan són de mitja edat' a Pardines (Vall de R., 1935), també a Banyoles (Gironès, 1936); *nodris* 'educador', vegeu infra]. *Nodrisada* 'ramat de nodrissos' i *nodrisalla* id. (Empordà), *nodrisser* 'nodridor' (DFA.), 'porcell tendre' (un ex. en Saisset, *Catalanades*, p. 245), *nodrisó* 'infant o animal que encara mama' (un exemple en NOLLER). *Nodrit* [adj. 'criat, educat' en Llull, *Intenció* 357; Genebrada; Eiximenis «vós havets feta resposta d'hom nat e *nodrit* no de fora ne de pagesia, mas de ciutat» (*Doctr. Comp.*, NCL., 35.12); «mas tots staven asseguts scoltant què diria un ansià cavaller *nodrit* e spermentat en armes» (*Tirant*, DAG.); variant *noyrit* en doc. de 1398 citat per DAG. de *CoDoACA* XL, 240; 'moderat': «que'l bisbe sia sens alguna reprehensió *nodrit* en son menjar» (*Suma de collacions*, DAG.); com a subst. 'pupíl, educand' en Reixac, *Questa*, 2.32: «dix a Lancelot: —Senyor yo-us és manat (=menat) lo vostre *nodrit*» (cf. versió fr. *nourison*, ed. Pauphilet, 2.37); 'criat, servent' en doc. de 1295-99: «Comana'l an A. Argot, que és *nodrit* seu et de casa sua» (CaCandi, *Miscel.* II, 184) i en la *Crònica de Marsili* (DAG.)].

Desnodrir [Llull]. *Renodrir* [1492, Cauliach: AlcM].

Nodris 'educador, encarregat d'un menor' [Pere Cerimoniós; 1403; «mossèn Corella --- qui era ayo e *nudris* del infant don Fernando (fill bastant del rey Alfonso e eredit primogènit --- e se sperave ésser rey del reyalme de Nàpols, après mort de aquell, com és

estat)» (*La fi del comte d'Urgell*, NCL. xxxiii, p. 96, S. xv?, ms. S. xvi)], tret de *nodrisa*. *Nodrisa* ['dida' *Costums de Tort.*: «Jueu ne sarray no poden ne deuen auer *nodrices* crestianes» (ed. Oliver, p. 56); doc. de 1315 de Barcelona: «quen (=que-m) saludets na G. *nudrisa* mia, de la qual vos prec, axí com pus humilment puc, que vós e mon frare e mes sors, vos en captintats tan bé, que jo no y fasa fretura» (Finke, *Acta Arag.* III, 286); StVicentF II, 170.15; en *Comtessa Fidel* (NCL. XLVIII, 109); cf. la variant *nutrissa* en un doc. de 1488 citada per AlcM, que mostra la influència de *nutrir*; la variant *noirissa* en doc. rossellonès de 1279 i 1304 (Alart, *RLR* IV, 360, i VII, 45); JCoromines va registrar a Palau-saverdera (Alt Emp.); 1957: «les *nodrisses* són les abelletes joves»,⁴ del llatí NŪTRIX, -ĪCIS 'nodrisa' amb el canvi de la terminació; cf. *nutriza* 'dida' en doc. baix-llatí de 1047 (*Cartulari de Sant Cugat*, p. 258).

Nodrigar ant. 'recriar (bèsties)' [en doc. mall. de 1385: «per tal que los *nudrigadors* de bestians hagen miils manera de *nudrigar* e que lo poble hage compliment de carns» (BSAL VIII, 384b), i en un altre doc. mall. de 1527: «dix que lo dit M. Mas tostemp acustumava *nudrigar* moltes anyelles y altres bestians, axí mascles com femelles» (DAG.)], de NUTRICARE 'alimentar, criar',⁵ que ha donat també oc. ant. *noirigar* 'alimentar', 'educar (un infant)',⁶ i lomb. ant. *nudrigar*, gen. ant. *norigar* etc. *Nodrigador* 'el que recria (bèsties)' [1385, veg. *nodrigar*]. *Nodrigat* 'criat, servent' [cf. doc. de 1175: «Revello, *nudricato* meo XIII solidos» (*Cart. Sant Cugat* III, 258); 1468 «Fas franch e alforro N'Anthoni, sclau meu, *nudrigat* de casa mia» (AlcM, s. v. *nodrigar*)]. *Nodriquer* 'porcell a punt d'entrar a l'engreix' (Puigcerdà, AlcM).

Duplicat culte de *nodrir* és *nutrir* [Lab. 1888]. *Nutrici* [Lab. 1839]. *Nutrició* [1492, Cauliach; 1575 OPou, *ThPu.*, p. 267]. *Nutriment* [text del S. XIV (?) citat per AlcM; OPou, *ThPu.* (ed. 1580, 177r); 1617 Agustí, *Secrets Agr.*, 23]. *Nutritional* [Llull]. *Nutritiu* [Macer; *Eximplis* e Mir.].

¹ La forma catalana juntament amb d'altres, francès *nourrir*, oc. *noirir*, cast. *nodrir*, suposen NŪTRĪRE, però sense prestar prou atenció a les formes romàniques ni tenir en compte el fet que els poetes llatins generalment comptaven com a llarga la síl·laba amb vocal breu seguida de TR; l'etimologia indoeuropea permet suposar ū o bé ū. Com s'ha expressat en el DECH IV, 253b9 fóra desitjable que un filòleg llatinista dediqués una anàlisi detinguda al problema. Notem, de moment, que *notrix* és arcaic segons Quintillà I, 4^a (< *noutrix*?), cf. Lindsay, p. 287, § 42 i en una inscripció; en texts molt tardans es troba *notrix* (Schuchardt, Pirson, Wartmann), *notritus* en una fórmula merovingia o carolíngia de data indeterminable (veg. Pirson, *RF* xxvi, 881), que són ja casos de la o romànica de ū. —² La forma *neurí* «élever» a Arrens (HPy), *HArch.* CLX, 257 (fullet 24b); *naurí* «nourrir» (juntament amb *naurice* «nourrice», *nauricié* «nourricier») apareix